

natuur- en vogelwacht culemborg
"HAK-AL" maart 1977 3e jaargang nr. 3

HAK-AL is het mededelingenblad van de
Natuur en Vogelwacht Culemborg N.V.W.C.

Kontaktadres: Gerard van Zuylen - Zandstraat 32A
Culemborg - 03450-3922-

Redaktieadres: Triosingel 27 - Culemborg

Begeleiding
Jeugdgroep: Leo v/d Kooy - Vliegerweg 3
Culemborg -03450-5450-
Gerard van Zuylen

Coördinatie
Inventarisaties: Chris Kalden - Ravelijnstraat 51
Culemborg -03450-6213-

Bibliotheek: Frans Waroux
Boeken en Inventarisatieverslagen in
Het Kompas

"Het Vogeljaar" Jaarabbonement 1977 door overschrijving
van f 12,-- op de girorekening van de
NVWC met vermelding van "Vogeljaar"

Nieuwe Leden: Opgeven bij de penningmeester

Lidmaatschap: Jeugdlidmaatschap f 5,-- per jaar
Individueel volw. f 10,-- per jaar
Gezin f 15,-- per jaar
Buiten de stad f 15,-- per jaar

Penningmeester: Frans Waroux - Mendelssohnlaan 7
Culemborg -03450-5393-
Gironummer 34.33.351 t.n.v. F.Waroux
rek. Natuur en Vogelwacht Culemborg

Klubhuis: "Het Kompas" -Kamer 2-
Slotstraat 12 - Culemborg

Redaktieteam: Harry en Jilles v/d Warenburg en
Breun Jansen

Op de voorplaat Koolmezen. De grootste in Europa
voorkomende mezensoort (14 cm.)

Van de Redactie

Maart - Lentemaand.

Een maand die zoals het spreekwoord zegt inderdaad met z'n staart kan roeren. Zogoed het in deze maand nog behoorlijk koud kan zijn kunnen ook al de eerste echte zomerse dagen worden verwacht.

Een maand dus met vaak wisselvallig weer. Hopelijk wordt het niet zo'n natte maand als februari. Want ofschoon de aanblik van ondergelopen uiterwaarden een schitterend gezicht is mag het wat ons betreft deze maand best iets minder vochtig zijn.

Maart is daarom zo aantrekkelijk omdat het lijkt of de natuur uit een winterslaap ontwaakt. De crocussen in de tuinen steken hun gekleurde bloemen fier omhoog, de bladknoppen aan de struiken beginnen reeds te zwellen, de kieviten in het veld zijn al druk in de weer en weldra zal het geel van het "klein hoefblad" en het "speenkruid" volop te zien zijn.

Wij rekenen erop dat U in deze dagen eens naar buiten gaat om van al dat moois wat de natuur ons te bieden heeft te genieten. Ga ook eens met een excursie mee. Er is er zeker één bij welke ook uw belangstelling heeft. Tot ziens dus aan Het Jach.

KOPY

Hoewel de redactie er nog steeds in slaagt Hak-al's van redelijk formaat in elkaar te zetten - er is zelfs regelmatig een overvloed aan materiaal - zouden we er prijs op stellen meer kopy van de lezers te ontvangen, zodat er een meer gevarieerd aanbod ontstaat.

Het aantal onderwerpen, dat betrekking heeft op de natuur, is welhaast oneindig; het zal daarom weinig moeilijkheden geven om een verhaal of een verslag te schrijven (het tikwerk doen wij wel).

We verwachten dan ook dat we van nu af aan kunnen en moeten kiezen uit een veelheid van teksten.

De Redactie

DE BIOSFEER IS ONTSTAAN EN FUNCTIONEERT
ALS ÉÉN GEHEEL (Prof. Kovka)
ZIJ MOET DAAROM ALS ÉÉN GEHEEL BEHEERD
WORDEN - ANDERS FUNCTIONEERT ZIJ NIET (E. Bartels)

Y^P Commissione consiglieri Agricoltura
o/o Giunta Regionale Lombardia
Corso Como 19
MILANO
I t a l i a

Mededeel Zaeergeloorde Heren,

U t t g a a n d e v a n :

de op 21 februari 1975 door het Europese Parlement u n a n i e m a a n g e n o m e n r e s o l u t i e t e r r e d d i n g d e r t r e k v o g e l s e n
In het bijzonder uitgaande van de volgende artikelen dier resolutie:

4. is zeer ernstig verontrust over de dreigende uitroeiing van onze trekvogels;
5. stelt vast dat de vogelstand ook wordt gedecimeerd door het steeds toegenomen gebruik van chemische insecticiden, aangezien de natuurlijke voedingsbalans voor de vogels bedenklijk is versmald;
6. wijst er aan de andere kant nadrukkelijk op dat het decimeren van de vogels, die de natuurlijke insectenverdelgers zijn, echter een nog intensiever gebruik van chemische insecticiden nodig maakt om te verhinderen dat mensen, dieren en planten weerloos aan schadelijke insecten zijn overgelaten;
7. waarschuwt om deze reden dan ook dringend voor de gevaren die de volksgezondheid en het natuurlijke leefmilieu door een chemische insectenbestrijding op grote schaal bedreigen;
11. verzocht de Commissie en Raad tevens, aan de bescherming van de vogels in de Gemeenschap de nodige voorrang te geven boven minder dringende maatregelen ter bescherming van het milieu, en dan ook binnenkort - eventueel in samenwerking met de stuurgroep voor het Milieuprogramma van de Verenigde Naties (UNEP) (1) - een concrete regeling ter bescherming van de trekvogels voor te stellen, respectievelijk goed te keuren, die met name bepalingen bevat inhoudende:
  - a) een algemeen verbod van het vangen van vogels met netten;
  - b) een ~~zich over een langere periode uitstrekkende beperking van de jacht op trekvogels met andere middelen;~~
  - c) een algemeen verbod van het kwelen van gevangen vogels;
  - d) een streng verbod van de invoer van dode zang- en trekvogels in de Gemeenschap, alsmede controle op de invoer van levende zang- en trekvogels;

alsook u t t g a a n d e v a n :

de verheugende uitslagen van de in uw Regio gehouden referenda, die volledig beantwoorden aan het in art. 11 door het Europese Parlement gestelde

en o v e r w e g e n d e d a t :

- ongeveer 90% van alle netten waarin in Italië vogels gevangen worden staan in de Regio Lombardia;
- er in die netten ongeveer 80.000.000 vogels worden gevangen en zeker 2 of 3 maal zoveel worden geschoten, maar dat alle lok- en kooivogels afkomstig zijn uit de nettenvangst;
- zonder lokvogels de massale buit der huttenjagers (capanisti) onmogelijk is: dus geen nettenvangst, geen lokvogels;

VERZIEK(1)(EN) ondergetekend(n) u z o n d e r u t t s t e l a a n h e t v e r l a n g e n v a n e e n g r o o t d e e l v a n d e b u r g e r s v a n d e R e g i o L o m b a r d i a e n v a n d e E u r o p e a n e n v a n d e M e g e n L a n d e n d e r G e m e e n s c h a p t e v o l d o e n d o o r I n d e R e g i o L o m b a r d i j e u i t t e v a a r d i g e n e n v a n k r a c h t t e l a t e n w o r d e n :

een VERBOD VAN DE NETTENVANGST

een VERBOD VAN DE HUTTENJACHT

een VERBOD VAN HET GEBRUIK VAN LEVENDE LOKVOGELS.

Naam/naam en voorletters of organisatie:

straat en huisnummer:

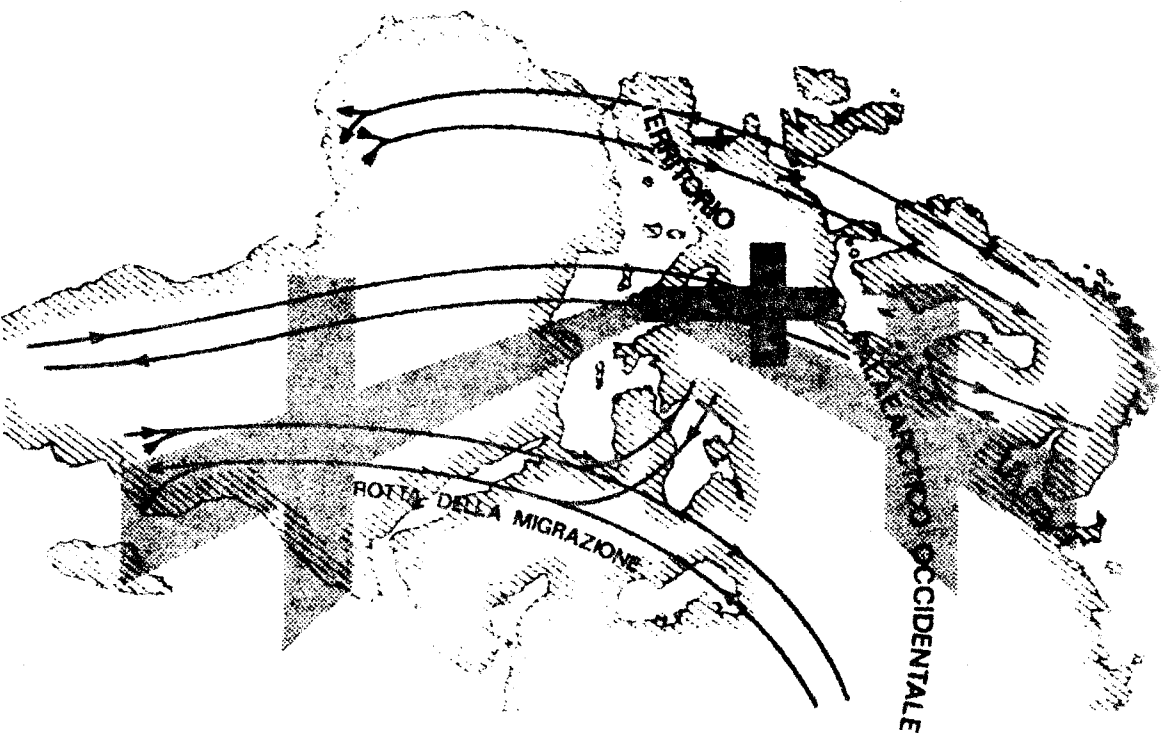
stad:

land:

handtekening:

all'Egredo Dott. Nino PISONI
Assessore Ecologia
Via Forlana 12
MILANO
I t a l i a

Egredo Signore,

Il sottoscritto chiede la Sua attenzione per il MACELLO DI MASSA ORGANIZZATO DI UCCELLI MIGRATORI in Italia e in particolare nella Vostra Regione LOMBARDA.

Non significa questo: SENTENZA DI MORTE PER L'EUROPA E L'AFRICA?

Perchè:

Ogni anno, solamente in Italia vengono distrutti al minimo 250 000 000 UCCELLI MIGRATORI INSETTIVORI; una simile quantità di uccelli insettivori distrugge ca. 40 000 FONNELLATE DI INSETTI... IN UN SOLO MESE !!!

12 specie di uccelli migratori insettivore che avvengono in Africa sono diminuiti dal 26 al 91% fra il 1968 ed il 1972 !

Le ultime cifre sarebbero ancora più allarmanti!

Se questo macello di massa degli uccelli migratori non viene fermato immediatamente l'Europa e l'Africa andranno incontro alla morte per fame o per avvelenamento; UNA CATASTROFE ECOLOGICA, la cui ombra già appare su TUTTI E DUE I CONTINENTI.

SPECIE DI UCCELLI EUROPEE

Quantità di specie che aumentano: 125

Quantità di specie che diminuiscono: 221

Specie che vengono minacciate da estinzione in tutto il territorio del

MEC: 58

In equilibrio: 4

T O T A L E 408

LA BIOSFERA SI E' FORMATA E FUNZIONA
COME UN'INSIEME (Prof. Kovka)
QUINDI DEVE ESSER TRATTATA COME UN'
INSIEME - ALTRIMENTI NON FUNZIONA
(E. Bartels)

copyright:
fondazione
ondiaal Altemattief - Olanda

Per questo il sottoscritto la prega di aiutare a aiutare a tentando entro breve termine, una grande parte degli abitanti della Regione LOMBARDA e gli Europei dei nove paesi della Comunità, contribuendo personalmente nel pubblicare e far entrare in vigore nella Regione Lombardia:

- un DIVIENO GENERALE DI ESERCITARE L'UCCELLAGIONE CON LE RETI
- un DIVIENO GENERALE DELLA CACCIA NELLA CAPANNA
- un DIVIENO GENERALE DELL'USO DEGLI ZIMBRI (vivi)

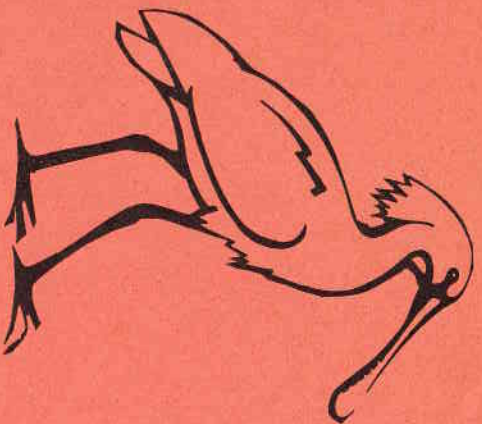
Nome e indirizzo
o organizzazione:

Via e no.:

atth:

paese:

firma:

Vogelbescherming . . . . . harde noodzaak en een internationaal belang!

Wat is en wat doet de

NEDERLANDSE VERENIGING TOT BESCHERMING VAN VOGELS

Opgericht in 1899, is deze vereniging, die bij velen meer bekend is als „Vogelbescherming“, de oudste vereniging voor natuurbehoud in Nederland.

Zij richt zich vooral op het behouden van de ruim 300 verschillende vogelsoorten die in Nederland voorkomen, hetzij als broedvogel, hetzij als doortrekker of wintergast.

Tot het einde van de vorige eeuw waren de vogels nauwelijks beschermd. Alleen enkele soorten, waarvan men vond dat ze bijzonder nuttig waren voor de landbouw, mochten niet worden verstoord. De meeste vogels konden echter met alle mogelijke middelen worden gevangen en gedood om te voldoen aan de grote vraag van de handel: voor de damesmode van die tijd, maar evenzeer voor de tafel!

Dankzij het werk van „Vogelbescherming“ kwam in 1912 in ons land de eerste Vogelwet tot stand. In 1936 werd deze wet belangrijk verbeterd en plannen tot aanpassing aan de inmiddels weer gewijzigde omstandigheden zijn in voorbereiding.

De laatste jaren is „Vogelbescherming“ echter voor veel groter en moeilijker problemen komen te staan dan vroeger.

De natuur in ons land is namelijk op vele plaatsen ernstig verstoord, hetgeen van grote invloed is op het leven der vogels. Het aantal mensen in ons land is in de 77 jaar van het bestaan der vereniging van vijf miljoen gestegen tot het bijna drievoudige, hetgeen inhoudt: veel meer huizen en wegen en dus minder vrije natuur. Het water is door tal van oorzaken vervuild en er is minder natuurlijk voedsel voor de vogels beschikbaar.

Voorts hebben de rationalisatie van het agrarische bedrijf en de chemische bestrijdingsmiddelen de samenleving van plant en dier op de akkers en in de weide volkomen veranderd. Ook de industrialisatie van ons land en de enorme toename van het verkeer als gevolg van de motorisering, alsmede het zich steeds uitbreidende net van hoogspanningsleidingen boven het landschap vormen evenzovlele bedreigingen van het leven der vogels.

„Vogelbescherming“ zag zijn taken dan ook steeds toenemen en de vereniging heeft daarbij de hulp van vele, zeer vele mensen hard nodig.

Wilt u helpen? Dat kunt u doen door u als lid op te geven of anderen eveneens lid te maken!

U weet het: het gaat om meer dan 300 vogelsoorten die behouden moeten worden!

Wilt u meer informatie over het werk van „Vogelbescherming“?

Het adres is: Driebergeweg 16b te Zeist - 2740, tel. 03404 - 2 54 06.

Ja, ik ga „Vogelbescherming“ steunen als

Gewoon lid *f* 25,— per jaar

Jeugdlid (t/m 17 jaar) *f* 12,50 per jaar

65+-lid (boven 65 jaar) *f* 12,50 per jaar

Lid voor het leven, eenmaal *f* 500,—

Blokletters s.v.p.

Titel	Voorletters	Familienaam

Adres:

Woonplaats:

Gironummer:

Geboortedatum (alleen voor jeugd- en 65+-leden)	Dag	Maand	Jaar

Hak-al en Haeckel

Tijdens de discussies over de te kiezen naam voor het blad van de Natuur- en Vogelwacht was niet iedereen even gelukkig met de naam Hak-al. Door "tegenstanders" van de naam Hak-al werd aangevoerd dat deze naam niets te maken had met natuurstudie en natuurbescherming. Een naam als "de levende natuur", "de lepelaar" of "gorteria" (genoemd naar een bekend botanicus) vond men veel geschikter.

Voor degenen die elke keer weer het hoofd schudden wanneer ze de naam van ons blad zien of horen, is er iets wat hen wellicht tot troost en steun zal zijn. Zij kunnen van mening zijn dat Hak-al de Culemborgse verbastering is van "Haeckel". De Duitse bioloog Ernst Haeckel is namelijk de man die als eerste het woord oecologie gebruikte. Oecologie (tegenwoordig ecologie) betekent: de relatie tussen het organisme en zijn milieu; of anders gezegd: de leer van de huishouding in de natuur.

Ieder lid van de NVWC zal het er over eens zijn dat ecologie een belangrijk begrip is voor onze vereniging. Om deze rede zullen wij ook niet aan de uitvinder van dit woord voorbij kunnen gaan. Al met al dus rede genoeg om t.b.v. onze teleurgestelden het bekende tekstje in de rechter benedenhoek van pagina 2 aan te vullen met: Hak-al is tevens de Culemborgse verbastering van Haeckel. De Duitse bioloog Ernst Haeckel was de eerste .....

Harry Uphof

P E C U N I A - oftewel P I N G - oftewel - G E L D

In het novembernummer van 1976 van HAK-AL zijn we begonnen de leden te vragen hun contributie voor 1977 te willen voldoen. Dit heeft gelukkig in ieder geval succes gehad en zeker nadat in het laatste nummer dit verzoek op speciaal gekleurd papier als zijnde zéér belangrijk, werd herhaald.

Wij gaan ervan uit dat zij die nog niet hebben betaald geen prijs (meer) stellen op hun lidmaatschap aan onze Natuur en Vogelwacht Culemborg.

Besloten is daarom dat wanneer geen betaling is ontvangen voordat het april-nummer van HAK-AL verschijnt deze mensen automatisch op de ledenlijst worden doorgehaald. Wij betreuren dit natuurlijk ten zeerste, zeker voor wat betreft de financiële verplichtingen verplichtingen welke wij OOK met UW steun zijn aangegaan!

Met name de huur van onze klubruimte in Het Kompas moet uit deze middelen worden voldaan. (f 500,— per jaar).

MOGEN WIJ OP UW MEDEWERKING REKENEN?

De penningmeester.

Contributie-bedragen vind U op pag. 2 van het omslag.

Het symposium werd georganiseerd door de Stichting Kritisch Faunabeheer. Het doel van het symposium was het bijeenbrengen van meningen en feiten rond het rapen van Kievitseieren.

Uitdrukkelijk liet de heer H.P. Gallacher weten dat het zeker niet de bedoeling was van de stichting om alleen hun mening naar voren te brengen.

Het belangrijkste deel van de tijd werd besteed aan het uitzetten van wetenschappelijke argumenten waar bij men tot de slotsom kwam dat men nu nog niet in staat was op wetenschappelijke gronden de nadelige invloed van het eieren rapen aan te tonen. Positieve invloeden konden echter ook niet aangetoond worden.

Van de wetenschappelijke betogen sprak die van de heer Klomp ons nogal aan. We hebben dit betoog proberen samen te vatten.

"Van een populatie Kieviten in een bepaald gebied zullen een aantal paren niet tot broeden komen (afbakening van een territorium i.v.m. het voedsel). Dit wordt de "fractie" genoemd. Bij zo'n populatie kunnen sterfte en reproductie (opgegroeide jongen) in balans zijn. Door het rapen van eieren zou de balans verstoord worden wanneer het eierrapen de reproductie verlaagt, tenzij compensatie optreedt.

Bij de Kievit treedt compensatie op in verschillende vormen, waarvan een is aangetoond en een zeer waarschijnlijk wordt geacht. De Kievit is nl. in staat het verlies van eieren te compenseren door het produceren van een nieuw volledig legsel. (Er is aangetoond dat dit tot 5 keer toe kan gebeuren). Mocht het rapen dan nog nadelige invloed hebben in die mate dat de nieuwe aanwas geringer is en zodoende het totaal aantal broedparen ook kleiner is dan zal het totaal aantal potentiële broedparen geringer zijn.

Het aantal paren dat toch gaat broeden zal niet of nauwelijks achteruit gaan doordat de fractie vogels die niet broedt kleiner zal zijn. En zo zal dan naast compensatie door het opnieuw leggen van eieren eventueel het evenwicht hersteld kunnen worden door vermindering van de fractie niet broedende vogels."

Om de "internationaliteit" van het probleem te benadrukken was er een gast uit het buitenland. (België)

Voor zover wij konden begrijpen kwam het erop neer dat men daar naar de maatregelen in Nederland kijkt alvorens men daar vanuit de vogelbescherming tot actie overgaat i.v.m. de weinig invloedrijke positie van de vogelbeschermers in België.

Tot slot was er een discussie tuss en een forum en het publiek waarin ook een Fries zitting had.

Dit liep o.i. uit op een regelrechte nogal agressieve, confrontatie tussen Friese vogelbeschermers (en rapers) en de rest van het publiek. Vooral in het begin gingen de Friezen nogal te keer over de kritiek op het eierrapen. Tenslotte gingen ze zover dat alleen de Friezen in staat waren de nesten te vinden, uit te halen en te beschermen terwijl de rest van Nederland maar voor Jan K. meedeed aan de vogelbescherming. Dit werd de mensen uit het Westen al te gortig zodat de discussie uitmondde in een nogal lachwekkende niet zo vriendelijke scheldpartij.

Uiteindelijk kwam er toch nog een zinnig compromis (tegen de doelstelling van de stichting) - eierrapen alleen voor eigen consumptie en niet voor de handel.

Tot slot van de discussie kreeg men de mening van de Kievit zelf te horen. Deze werd vertolkt door de heer Speek (verbonden aan het vogeltrekstation te Arnhem.

de Kievit: blijf eraf!

Deze mening luidde als volgt: "Jij blijft met jouw vingers van mijn eieren af."

Een ovatie was het gevolg waarna wij moesten rennen om de trein te halen. Tenslotte willen wij onze lof uitspreken over de zeer goede organisatie van dit symposium.

In de bib. van de N.V.W.C. is meer informatie over de Stichting Kritisch Faunabeheer aanwezig. In het decembernummer van 1976 staat meer informatie over dit Kievitensymposium en informatie over het Kievitseieren rapen.

Ardie Noorman.
Harry v.d. Warenburg.

Gevonden en verloren voorwerpen:

Kwijtgeraakt in kamp Haamstede:

1 bestek van zeer goede kwaliteit door Jilles van de Warenburg (als zijn neus niet vast zat ....)

Gevonden bij snoeien Redichemse waard:

1 oranje regenbroek van ???

1 paar blauw-grijze wanten van ???

Af te halen bij Chris Kalden tegen betaling van advertentie-kosten.

Bijsluiter Vogelbescherming

Bij deze Hak-al vind je een informatievel van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels.

Voor de vogelaars onder de leden van de NVWC is een lidmaatschap van deze vereniging van harte aan te bevelen.

Exemplaren van het tijdschrift van Vogelbescherming de "Lepelaar" zijn onder andere in te zien bij Chris Kalden, Leo van der Kooy en Frans Waroux.

5 Wanneer je je opgeeft via hen zit er nog een aardige welkomst-attentie in de vorm van een postêr of een boek voor je in.

stichting
MONDIAAL ALTERNATIEF

vondellaan 37 zw - zandvoort - holland. tel: 02507 - 6296

In het jan/febr-nummer 1977 van HAK-AL hebben we reeds melding gemaakt van de Stichting Mondiaal Alternatief. Volgens de statuten streeft deze stichting naar:

- a - erkenning en naleving van de fundamentele rechten van mens en natuur met het verschijnsel leven als universeel uitgangspunt.
- b - vertaling van ecologische wetmatigheden in sociale gedragspatronen
- c - biodynamisch stabiele vorm van de wereldsamenleving als een van de voorwaarden tot universeel welzijn.

De Stichting tracht haar doel te bereiken o.a. door:

- a - onderzoek vanuit een volstrekt fundamentele stellingname, dat gericht wordt door de formule: doelstelling, uitgangspunt, richting
- b - publiciteit in binnen- en buitenland, o.a. d.m.v.
  - 1 - het houden en organiseren van lezingen, discussies, tentoonstellingen e.d.
  - 2 - artikelen in dagbladen en periodieken, publiciteit via radio en t.v.
  - 3 - uitgifte van geschriften, affiches, stickers, e.d.
  - 4 - samenwerking, c.q. bevorderen van de oprichting van stichtingen met soortgelijke doelstellingen.

De Stichting M.A. die zich volledig inzet voor het lot van de trekvogels heeft diverse publikaties laten verschijnen en acties gevoerd om bekendheid te geven aan de wreedheden, het sadisme en de massavernietiging, welke m.n. in Italië tijdens de voor- en najaarstrek plaatsvinden.

De trekvogeltragedie is een schoolvoorbeeld van menselijke minachting voor de eindeloze samengesteldheid van de gespecialiseerde diensten waarmee de natuur zich in stand houdt binnen de wereldomspannende kringloophouding. Wreedheid en massavernietiging aan hen begaan is geen misdad- ze hebben immers geen rechten. Ze zijn zelfs als gast, gemeen goed, ja vogelvrij!

Met het lot der vogels kan de bestemming van de wereld op het spel staan.

De vogelslaching vindt in alle landen rond de Middellandse Zee en op alle eilanden daarin plaats. Het is dus niet bedoeld als als beschuldiging tegen Italië alleen. Zelfs in België. Dat is al eeuwen zo.

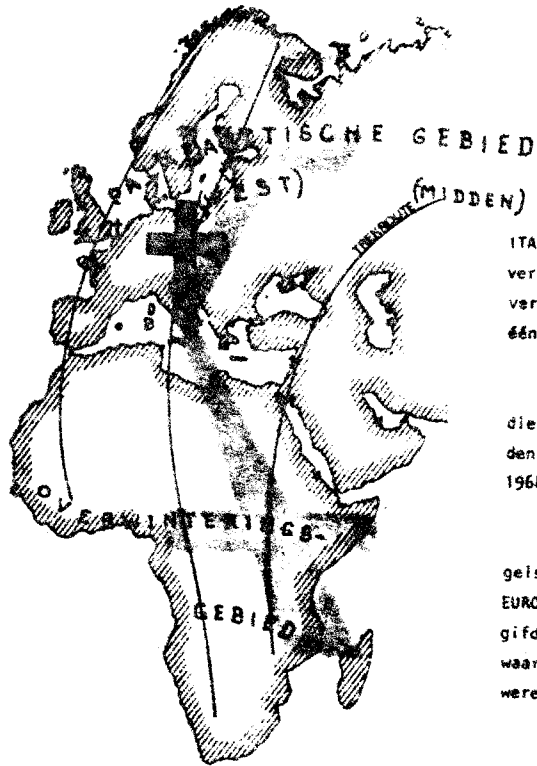
Toch is het wel degelijk gerechtvaardigd, dat het zoeklicht eerst op Italië gericht wordt. Daar worden nl. jaarlijks minstens driemaal zoveel trekvogels omgebracht als in alle andere landen bij elkaar. Daar is elk jachtseizoen oorlog tegen de natuur.

Door de georganiseerde massaslaching der trekvogels mengen de Italiaanse vogelvangsters en "vogeljagers" zich meer dan andere volken die daaraan ook doen, in de binnenlandse aangelegenheden van bijna alle landen tussen de Witte Zee en de Indische Oceaan. Door dit "kleinwild" uit te roeien kan dit hele gebied aan verwoesting ten prooi vallen. Trekvogels die nota bene door andere volken met veel kosten worden beschermd.

De vogels die de Midden-europese vliegroute volgen zijn erfelijk zo geprogrammeerd dat zij - bij wijze van spreken - "tot de laatste vogel" over het Italiaanse schiereiland zullen trekken.

Hun trekroute kan, door menselijk ingrijpen, niet worden gewijzigd. De enige mogelijkheid om hun uitroeing - en waarschijnlijk een wereldramp- te voorkomen is niet het veranderen van HUN gedrag, maar dat van de paar miljoen Italiaanse vangers, jagers en consumenten.

GEORGANISEERDE MASSASLACHTING TREKVOGELS

DOODVONNIS VOOR EUROPA en AFRIKA?

Jaarlijks worden alleen al in ITALIE minstens 250.000.000 trekvogels vernietigd; zoveel insectenetende vogels verdelgen ca. 40.000 ton insecten... in één maand!

12 insectenetende trekvogelsoorten die alle in AFRIKA overwinteren vertoonden een achteruitgang van 26-91% tussen 1968 en 1974.

Als deze massaslachting der trekvogels niet prompt gestopt wordt, gaan EUROPA en AFRIKA af op een honger- of gifdood; een ecologische catastrofe, waarvan de schaduw nu al over beide werelddelen kruipt.

help deze ramp te voorkomen

ITALIE HEEFT HET LANGSTE JACHTSEIZOEN

Het jachtseizoen duurt van eind augustus tot 31 maart. In de regio Puglia duurt het echter praktisch nog twee maanden langer, dus tot 1 juni: "Cacce primaverili". Daar deze regio een groot deel van het vlakke land van de "hiel" van de "laars" van Italië beslaat, trekken erg veel kleinere zangvogels daar overheen in beide richtingen. Speciaal op de terugweg naar hun broedgebieden in het Noorden hebben deze twee extra maanden een rampzalige betekenis. Het is al erg genoeg dat uitgerekend het jachtseizoen open is terwijl het hele "leger" van onze middeleuropese trekvogels over Italië trekt.

Erger is dat de overlevende opnieuw getroffen worden in Afrika door vergiftigde insecten te eten; en het is verschrikkelijk dat de kleine levende voorhoede op haar terugtocht naar het Noorden onvermijdelijk opnieuw in het kruisvuur terecht komt - wederom over de hele lengte van de natie - tot 31 maart. Maar als het daarbij zou blijven zouden tenminste de terugkomende hoofdaacht en de achterhoede van de trekvogels hun broedgebieden levend kunnen bereiken. Maar neen!

In de regio Puglia wachten de jagers hen in de lente op gedurende de paasvacantie en daarna. Men beseffe goed: na de achterhoede

komen geen vogels meer naar het Noorden.

Om het soort massamoord te illustreren waartoe deze heren in staat zijn, een greep uit de literatuur:

- 5 jagers doodden 10.000 leeuweriken in 4 dagen in Zuid-Italië. Plaatselijke jagers schoten de dieren bij duizenden dood nadat zij volkomen uitgeput op de velden waren geland na de lange vlucht uit Afrika. In groepen van 10 bleven de jagers schieten, totdat niet één vogel meer in leven was (12).
- 12 jagers uit Florence maakten 4.000 zanglijsters buit in Tunesië, rapporteert "La Nazione". Kennelijk gebeurde dit in één enkel weekend.
- Genadeloze vernietiging in Joegoslavië. Eén van de grote Europese toevluchtsoorden voor wild moest worden ontwikkeld nabij Zagreb. Maar het enorme rustgebied werd verpacht aan Italiaanse jagers voor ongeveer 17.500 gulden (1973). De Joegoslavische bond voor de bescherming van vogels rapporteerde: "Alles wat hier leefde is dood, met inbegrip van de adelaar die hier nestelde"
- "Italië... heeft 7 jagers per km... moet de trekvogels in haar jachtbuit betrekken... (13).
- "Wij staan voor een totale uitroeiing van de vogels", schrijft Alberto Ciccola in "Radio Corriere", October 1972, nr. 1 - 7.
- In het gebied van Cristiano, Sardinië, schoten 8 jagers uit Brescia 8.000 zwaluwen... in één week (Dr.).

SLOTANALYSE IN STELLINGEN

1. De zogenaamde Europese trekvogels leveren hun onmisbare diensten over de hele lengte en breedte van West-Europa en Afrika.
2. Technologisch kunnen hun diensten slechts ten dele worden vervangen (insecticiden, herbiciden). Daarom kan de mens deze diensten niet ontberen zonder ecologische rampen uit te lokken. In Italië worden minstens 2 tot 3 maal zoveel vogels per jaar gedood als in alle andere landen te samen.
3. De georganiseerde massaslachting van trekvogels heeft ook te doen met m e n s e l i j k e overleving en vormt daarom een internationaal politiek probleem. Vanaf de Romeinse tijd, gedurende meer dan 2.000 jaar, tot 1968 slaagden de vogels er in de verliezen die zij op de middel-Europese vliegroute opliepen, aan te vullen. Toen werd hun dilemma kritisch.
4. Beschouwt men de samenhang tussen het wanhopige dilemma waarin de vogels zich vandaag de dag bevinden en de potentiële dreiging die daaruit voortvloeit voor de toekomst van de mens dan is de urgentie om de massamoord deze herfst van 1974 te stoppen manifest.

TABEL I: DE TREKKENDE SOORTEN EN HUN BESTEMMINGEN

	Aantal soorten dat naar Afrika trekt vanuit		
	West Palaearctisch Gebied:	Middel Palaearctisch Gebied:	Oost Palaearctisch Gebied:
Zangers (Sylvidae)	26 + (2)	20 + (1)	2
Andere zangvogels	36 + (5)	32 + (5)	6 + (1)
Stootvogels	19 + (5)	5	3
Watervogels	35 + (26)	12 + 1	1
Andere soorten	21	13	2

Bron: 8:21

Noot: de tussen haakjes geplaatste cijfers verwijzen naar soorten die ten N. v/d Sahara overwinteren, de andere gaan naar 't Zuiden ervan.

TABEL II:

Samenstelling van het voedsel van	schadelijke D I E R E N	onschadelijke	indifferent (%)
U I L E N			
Ransuil	96,7	2,3	1,0
Steenuil	88,0	3,5	8,7
Bosuil	73,5	9,0	17,5
Kerkuil	71,6	24,7	3,7
S T O O T V O G E L S			
Torenvalk	94	4	2
Buizerd	86	5	9
Havik	50	47	3
Sperwer	45	45	10
Wespendief	85	5	10
Z A N G V O G E L S			
Leeuwerik	69	10	21
Boompieper	69	10	21
Boomkruiper	60	18	22
Boomklever	60	18	22
Koolmees	60	18	22
Pimpelmees	60	18	22
Zwarte mees	77	12	11
Goudhaantje	77	12	11
Grauwe klauwier	69	10	21
Bonte vliegenvanger	70	22	8
Fitis	69	8	25
Tuinfluitier	69	8	25
Zwartkop	69	8	25
Zanglijster	37	17	46
Roodstaartje	77	13	10
Roodkeeltje	43	8	49
Bonte specht	43	8	49
Geitemelker	88	-	12
Koekoek	85	-	17

Bron: Taschenbuch für Vogelschutz pp. 6 & 7.

Al 75 jaar lang doen internationale organisaties van vogel- dier- en natuurbescherming wat zij kunnen om aan deze slachting paal en perk te stellen. VERGEEFS. De vogelvangst en -jacht annex de wapenhandel neemt sprongsgewijs toe. De methode schiet dus tekort. Zij is ontoereikend.

De Stichting M.A. vindt dat de strategie van deze organisaties zich direkt moet richten op de man en de vrouw in de straat die niets van trekvogels en hun onvervangbare diensten afweten en niets van hun onvervangbare diensten die zij voortdurend verrichten.

Daarom dat wij er in deze HAK-AL extra de aandacht op willen vestigen.

Uit het boekje van Ernst Bartels "Help! de wereld... reed de trekvogels" hebben wij een paar overdrukjes gemaakt welke wij hierbij hebben weergegeven. Wij hopen U hiermede een indruk te kunnen geven van wat er allemaal in het zo zonnige Italië gebeurt.

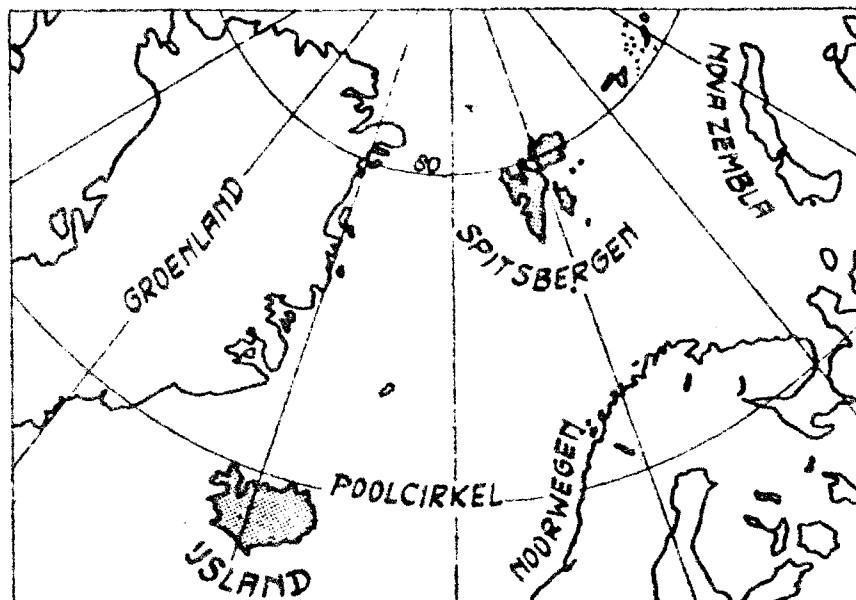
U kunt de Stichting M.A. daadwerkelijk steunen door minimaal f 15,- per jaar over te maken op girorekening 31.41.400. U bent dan donateur en krijgt als zpdanig periodieke verslagen kosteloos toegezonden. Giro t.n.v. Stichting Mondiaal Alternatief - Zandvoort.

De Stichting M.A. heeft van de "Gruppo Naturalistico della Brianza" het dringende verzoek gekregen protestbrieven voorzien van naam en handtekening aan een tweetal adressen toe te zenden.

Bijgesloten in deze HAK-AL ontvangt U beide brieven. Wij verzoeken U deze rechtstreeks toe te zenden aan genoemde Italiaanse adressen danwel in te leveren of terug te sturen naar de Mendelschulman 7 - Culemborg. Deze brieven voorzien van uw naam, adres en handtekening (gaarne meerdere namen per brief) worden dan door de N.V.W.C. gezamenlijk aan genoemde adressen verzonden.

HELP de Stichting M.A. om hierdoor onze Italiaanse vrienden te steunen in hun strijd tegen de vogelmoord in hun land en doe mee aan deze protestbrieven-actie.

NATUURBEHOUD IN HET POOLGEBIED

Op donderdag 27 januari jl. heeft Ko de Korte in de Open Hof een lezing met dia's gehouden met als onderwerp "Een overwintering op Spitsbergen".

Tijdens dit 14 maanden durende verblijf in dit Noordpoolgebied (zie kaartje), hetgeen nu nog één van de meest ongerepte streken van onze aarde is, heeft hij met nog drie collega's ijsberenonderzoek gedaan.

Dit onderzoek werd mogelijk gemaakt door o.a. het Wereld Natuur Fonds, die deze expeditie heeft gesteund om te weten te komen hoeveel ijsberen er in dit woongebied van vele bijzondere diersoorten nog voorkomen. De ijsbeer heeft vanwege zijn prachtige pels nl. te lijden van een intensieve jacht.

Op deze avond heeft hij de belangstellenden (± 140 pers.) met een boeiend verhaal een indruk gegeven hoe ze daar gezamenlijk woonden en werkten en hoe de lange poolnacht werd doorgebracht. Bovendien kregen we d.m.v. werkelijk unieke opname's een idee van de bijzondere planten- en dierenwereld die zich daar onder soms extreme omstandigheden heeft ontwikkeld. Rendieren, poolvossen, vogels, robben en natuurlijk ijsberen werden in hun natuurlijke omgeving aan ons vertoond.

We hebben de indruk dat op deze avond iedereen bijzonder tevreden was over hetgeen Ko de Korte over dit voor de natuurliefhebber paradijsachtige gebied heeft laten zien en nog meer over de manier waarop hij dit aan de aanwezigen op een voortreffelijke manier vertelde. Bovendien werd na afloop van de dia-serie de gelegenheid geboden enkele vragen te stellen welke tot volle tevredenheid door Ko werden beantwoord.

We zijn van plan om hem een volgende keer weer uit te nodigen om een avond voor ons te verzorgen.

FW

Broedvogelinventarisatie Regulieren 1976

In het november-nummer van Hak-al heeft een uittreksel van deze inventarisatie gestaan. Het definitieve verslag is inmiddels gereed gekomen.

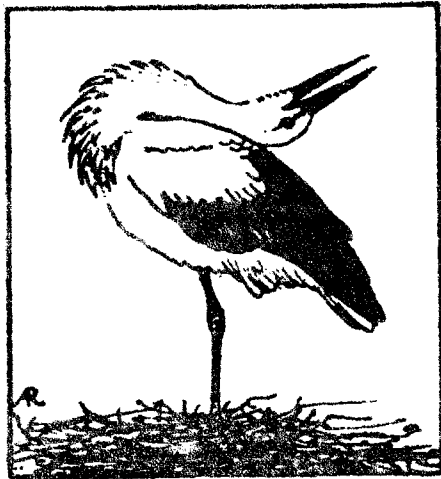
Omdat het de bedoeling is de Regulieren een aantal jaren achtereen te inventariseren, is het verslag summier gehouden (7 pagina's).

Voor geïnteresseerden is het verslag te krijgen bij Chris Kalden; tevens zijn er nog verslagen van de inventarisatie van fort Everdingen door de jeugdgroep aanwezig.

Ooievaarsnest Kooiweg

Zoals in het vorige nummer van Hak-al te lezen stond is het de bedoeling, dat we meewerken aan het opknappen van het ooievaarsnest langs de Kooiweg Oost op het erf van de boerderij van de families Van Vuren en Van de Koppel.

Inmiddels hebben we met de heren Aldenhuysen en De Haan van Vogelbescherming en de heer Jonkers van het RIN een bezoek gebracht aan het nest. Hoewel er geen overdreven verwachtingen gekoesterd mogen worden wat betreft de vestiging van een ooievaarspaar op het nest (in 1976 hebben er slechts 6 paren in Nederland gebroed), wil de heer Aldenhuysen, technisch adviseur van Vogelbescherming bij de bouw van ooievaarsnesten, graag zijn medewerking verlenen.

Het is nodig, dat het nest geschoord wordt om het wiebelen van de paal door de wind te voorkomen. Vervolgens zal er op de grond op een nieuwe bodemplaat een nieuw nest gebouwd worden; hiervoor zijn ongeveer 12 takkenbossen en 50 meter dik koperdraad nodig.

Nadat het nest op de grond klaar is, komt het grootste karwei: het moet boven op het oude nest geplaatst worden.

Om dit alles voor elkaar te krijgen hebben we hulp van buiten af nodig, zoals de brandweer en de gemeente of een houtverwerkende industrie. Dit voor het ophijzen van het nest en de bodemplaat, die van 3 cm dik hardhout gemaskt moet zijn.

Als alles goed gaat, wordt het nest in de eerste helft van april geplaatst. Je hoort nog wel meer van.

Chris

Tentoonstelling bibliotheek Culemborg

Over een aantal weken organiseren we in samenwerking met Vogelbescherming een kleine tentoonstelling in de bibliotheek op de Markt. De nadruk zal liggen op nestkasten en de bewoners ervan; daarnaast zal hoogstwaarschijnlijk aandacht geschonken worden aan het ooievaarsdorp in Groot-Ammers en aan vogeltrek. Hoewel Vogelbescherming verreweg het grootste deel van het materiaal levert, moeten wij ook ons steentje bijdragen.

Wij zoeken daarom mensen, die bereid zijn enkele zwart-wit vergrotingen voor ons te maken tegen kostprijs van bijvoorbeeld het ophangen van een torenvalkenkast en het opknappen van het ooievaarsnest.

Liefhebbers kunnen zich melden bij Chris Kalden of Frans Waroux.

De vogels en de seizoenen

Elk seizoen in de natuur is heel verschillend. Zo is het met de planten, de zoogdieren, maar vooral ook met de vogels. Elk seizoen komen er vogels en gaan er vogels, het hele jaar door. Zo zijn er in de zomer de broedvogels, in de herfst de trekvogels, in de winter de wintergasten en in de lente weer de trekvogels.

Vooral langs de dijk zijn, in het binnenland, de trekvogels het best te bekijken. Maar langs de kust is de trek natuurlijk sterker omdat veel vogels over zee moeten. Omdat vogels een afschuw hebben van grote wateren en bergen, hopen veel vogels samen langs de kust en vliegen dan gezamenlijk over bij het smalste punt. Vooral de waddenzee wordt door veel vogels gebruikt als trekroute, vooral door steltlopers.

Laten we nu echter eens beginnen met de broedvogels. Als je op een vroege zomerochtend om een uur of vier door het veld fietst, hoor je het roodborstje en de merel het eerst. Daarna komen alle andere soorten opzetten met hun gezang. Vooral bij een griend is het een drukte van belang. Alle mannetjes zingen om het hardst en de vrouwtjes vliegen af en aan met voedsel.

Je ziet er allerlei soorten zoals: merel, roodborstje, fitis, tjiftjaf, rietzanger, winterkoninkje en vele andere. De mannetjes beginnen al vroeg in het seizoen te zingen om de vrouwtjes te lokken. Als ze een vrouwtje hebben dan blijven ze toch nog bijna elke ochtend doorzingen om de andere mannetjes te laten horen, dat ze daar hun broedgebied of territorium hebben. Als dan na een week of zes de jongen volgroeid en uitgevlogen zijn, dan houden ze langzamerhand op met zingen. Dan worden de dagen korter, het weer kouder en je kunt duidelijk merken, dat het herfst wordt.

Enkele broedvogels zijn alweer vertrokken en er zijn al trekvogels gesignaleerd. De kieviten verzamelen zich in de weilanden en de zwelven maken zich gereed om te vertrekken.

Dan wordt het weer trektijd. In de uiterwaarden komen grote groepen vinken langs, de houtduiven vliegen in snel tempo over je heen, terwijl de steltlopers er ook reeds zijn. Sommige fouragerend, andere vliegen verder in hun karakteristieke vlucht. Overal zie je van alles richting zuid vliegen. Als je de plasjes langs kijkt, zie je allerlei steltlopers langs de randen zitten zoals: kieviten, lempnanen, tureluurs, watersnippen, oeverlopers en ga zo maar door. Ook zie je zo nu en dan enkele buizerden overkomen met hun langzame, statige vlucht. Dan gaat het vriezen, de trekvogels maken weer plaats voor de wintergasten.

Vooral langs de rivieren kun je weer goed merken dat het winter is. Grote groepen eenden vliegen op en dalen weer. De wintertalingen die met hun snelle vlucht in groepen van soms wel veertig stuks over het water scheren. De nonnetjes met hun prachtig getekende mannetjes evenals de tsfeleenden met hun kastanjebruine koppen. Ook de smienten zijn weer vertegenwoordigd met hun wonderlijk gekleurde mannetjes. En dan ... hoor je opeens de roep van de ganzen. In hun V-formaties komen ze weer over en als je goed luistert, kun je hun vleugels horen zuizen. Allemaal zijn ze er weer. Ook zitten de weilanden weer vol met koperwieken die met hun hoge roep samen met de kramsvogels weer zijn aangekomen. En nu zie je, veel vaker dan in de zomer, de buizerd overvliegen. Ook het ijsvogelotje is weer van de partij. Met zijn fel oranje buik en groenblauwe rug zie je hem in de snel stromende beekjes duiken en dan weer omhoog komen met een visje.

Dan krijgt de zon weer meer kracht en worden de dagen langer. De lente is op komst. De wintergasten verdwijnen en maken weer plaats voor de trekvogels die op hun beurt plaats maken voor de broedvogels. Zo heeft elk seizoen zijn eigen vogels en eigen beeld. Jaar in , jaar uit..

Henkjan Kievit

Waarnemingenlijst

- Fuut : 15-2-'77 1 ex. in zomerkleed fort E'dingen, Jilles;
- Aalscholver : 30-1-'77 1 ex. A'dam-Rijnkan. was ziek, Gertjan Kroon;
- Nonnetje : 15-2-'77 1 ex. op de Lek, Jilles;
- Grauwe gans : 21-2-'77 8 ex. foeragerend in uiterwaard de Heul, Berry, Kars, Henkjan en Gertjan;
- Patrijs : 1-2-'77 1 ex. grasveld Rijk v. Gaasbeekschool, Gertjan;
- Grutto : 18-2-'77 9 ex. Steenwaard, Kars;
: 21-2-'77 10 ex. Hagestein, Hans, Harry en Jilles v.d.W.;
- Wulp : 22-1-'77 20 ex. bij de Heul, Kars en Andries Kers;
- Kleine bonte specht : 20-1-'77 1 ex. de Hond, Roger Waroux;
: 22-1-'77 1 ex. Koppelsedijk, Kees Tiemstra;
- Klapekster : 15-1-'77 1 ex. Redichemse waard knotwilgensnoeiers;
: 18-2-'77 idem, Dick Jonkers;
: 8-2-'77 1 ex. Bradaal, Arie v.d. Ham;
- IJsvogel : 30-1-'77 1 ex. Regulieren, Berry;
- Staartmees : 14-2-'77 1 ex. Meerkade, Kars;
: 8-2-'77 4 ex. Zwarte kade, Chris Kalden;
- Goudvink : 2-2-'77 1 ex. Achterweg, Berry en Berbera v.d. Vate;

- Roek : 15-2-'77 1 ex. Volencampen, Jilles;
- Bonte kraai : 18-2-'77 1 ex. Lekdijk, Marcel v.d. Tol;
- Ree : 22-1-'77 4 ex. Regulieren, Jilles.

De tijd van de lentetrek is weer aangebroken en de komende maanden kun je allerlei vogelsoorten zien en horen terugkomen. Ik verwacht dan ook veel kaartjes te krijgen.

Voor de inventarisaties is het belangrijk, dat ook de algemene soorten gemeld worden mits voorzien van een goede plaatsaanduiding. Waarnemingskaartjes te verkrijgen bij Chris Kalden.

Nestkasten

Sinds enkele weken hebben we, door bemiddeling van de heer Blommaart, weer de beschikking over torenvalk-kasten; om precies te zijn 70 uitstekende, knoestvrije en geschroefde kisten, die met een zeer geringe ingreep om te toveren zijn in ideale nestkasten.

We hebben nu ongeveer 5 jaar ervaring met dergelijke kisten, die in de praktijk zeer goed voldoen. In de omgeving van Culemborg hangen er ongeveer 40 van deze kisten, die in het afgelopen winterhalfjaar gecontroleerd en schoongemaakt zijn onder leiding van Arie van den Ham en Harry Noordhuis.

Hoewel deze 70 kasten niet allemaal dit voorjaar geplaatst hoeven te worden, zijn we toch van mening, dat er binnen de NVWC meer mensen geïnteresseerd zijn in het plaatsen van nestkasten. We denken aan het formeren van een nestkast-kommissie bestaande uit 5 of meer mensen.

Door het bestaan van een dergelijke commissie zou het werk niet alleen meer neerkomen op Arie en Harry, maar zouden er meer activiteiten rond nestkasten ontplooid kunnen worden. Te denken valt aan: het plaatsen van meer kasten, het bestrijken van een iets groter gebied, kasten voor andere vogelsoorten, goede controle en registratie, betrekken van de jeugd bij nestkasten maken en controleren, enz. Het is werk, waarvoor geen specifieke kennis nodig is en door vrijwel iedereen gedaan kan worden; ook de tijd die er in gestoken moet worden hoeft geen probleem te zijn: alle hulp is welkom.

Opgave bij Arie van den Ham, Ravelijnstraat 193 en Harry Noordhuis, Ereprijs 27, telefoon 5912.

Verslag Flevo-excursie 19-2-1977

Omdat er geen kamp naar de polders georganiseerd kon worden, werd er weer een busexcursie gehouden.

Om 5 over acht stond iedereen gereed bij het Jach en een kwartier daarna kon worden vertrokken. Op de heenweg werd niet veel waargenomen (iedereen sliep waarschijnlijk nog), maar eenmaal in de polders vlogen de kiekendieven je om de oren. Er werden in totaal zo'n 27 exemplaren gezien, waarvan één bruine en de rest waarschijnlijk allen blauwen. Opmerkelijk was dat 'smiddags veel meer mannetjes werden waargenomen.

Tot grote blijdschap van vooral één der redactieleden werd een ruigpootbuizerd gezien.

Toen kwamen we bij het Oostvaardersediep, waar wat "kleine" groepen kuif- en tafeleenden zaten (300). Bij Pampushaven stapten we uit- nadat we ook nog 3 middelste zaagbekken hadden gezien - ,maar ook daar viel de concentratie wat tegen (harde wind). Wel werden daar grote zaagbekken, topper-, kuif- en tafeleenden en brilduikers gezien. Toen gingen we ook een stukje lopen, waardoor we binnendijks grauwe ganzen, pijlstaarten, kluten, wilde zwanen en grutto's te zien kregen. Bij de parkeerplaats waar de bus ons weer opwachtte, zaten in een plas 200 grote zaagbekken en 80 nonnetjes.

Hierna werd de groep gesplitst; één helft ging naar het nieuwe museum waar men een prachtige film over lepelaars te zien kreeg, de rest ging naar de vogelobservatiehut langs de Knardijk, waar ze het grote boek volkladden en een roerdomp zagen.

Door de bus werden we daar veel later opgehaald om over de Markerwaardijk naar onze laatste standplaats te komen.

Hier werden door de hele groep, behalve Kars en Henkjan, 5 sneeuwgorzen gezien. Daarnaast zaten er ook nog 2 grote zeeëenden, 100den futen en - schrikt u niet - 10.000den duikeenden; de hele lucht zag er zwart van en op de terugweg begon het dan ook zachtjes te regenen.

Zeer opmerkelijk was het zeer kleine aantal waargenomen ganzen in vergelijking met andere keren, maar ja, groepjes van 100 - 150 toppereenden maken dit wel weer goed.

Kars

Waarnemingenlijst 19-2

Fuut	1000-den	Torenvalk	25
Wilde zwaan	26	Grutto	53
Knobbelzwaan	30	Kluut	2
Grauwe gans	100-den	Kievit	100
Kolgans	1	Aalscholver	3
Wilde eend	400	Roerdomp	1
Pijlstaart	5	Blauwe reiger	8
Slobeend	3	Grote mantelmeeuw	4
Wintertaling	60	Zilvermeeuw	20
Brilduiker	5	Kokmeeuw	150
Toppereend	150	Fazant	tig
Kuifeend	100-den	Veldleeuwerik	20
Tafeleend	100-den	Ekster	6
"Duikeend"	30001	Spreeuw	200
Grote zaagbek	300	Merel	3
Middelste zaagbek	3	Kramsvogel	30
Grote zeeëend	2	Koperwiek	7
Nonnetje	100	Graspieper	3
Bergeend	50	Baardmannetje	1
Meerkoet	100-den	Kauw	70
Buizerd	3	Bonte kraai	100
Ruigpootbuizerd	1	Zwarte kraai	8
Bruine kiek	1	Huismus	20
Blauwe kiek	25	Sneeuwgorz	5

Hemelvaartkamp Grote Peel

Ook dit jaar organiseren we weer een kamp rond Hemelvaartsdag en wel van woensdagavond tot en met zondagmiddag (18/5 tot en met 22/5).

Het kamphuis bevindt zich in een voormalige boerderij aan de Moostdijk bij Osnel.

De boerderij ligt vrijwel tegenover de ingang van het staatsnatuureservaat De Grote Peel bij het bezoekerscentrum "Mijn op Zeven".

De Grote Peel is een gebied van bijna 1000 hectare, een vrij klein overblijfsel van het 30.000 ha grote peegelgebied.

Het is een hoogveengebied, waar veel turf gestoken is.

De Grote Peel is vooral voor vogels van belang, er broeden 3 soorten kiekendieven, korhoen, wulp zwarte stern, visdiefje, dodaars, enz.

Er zijn 12 kokneeuwenkolonies te vinden met meer dan 4000 paren.

'sWinters vleisteren er ganzen en kraanvogels.

In de omgeving van de Grote Peel liggen onder andere Marispeel, Griendtsveense peel, Astense Aa en het natuurmuseum Jan Vriends.

We zullen tijd te kort komen om ook maar een deel van dit alles te bekijken.

Nadere bijzonderheden over de prijs, mee te nemen dingen, vervoer en dergelijke zijn te vinden in het aprilnummer.

Knotwilgen snoeien '76-'77

Wanneer je dit leest, is het knotwilgen snoeien voor dit winterhalfjaar weer achter de rug. Een aantal zullen waarschijnlijk al een zucht van verlichting gesloekt hebben.

We hebben dit jaar ongeveer 250 bomen gesnoeid van 10 eigenaren gesnoeid.

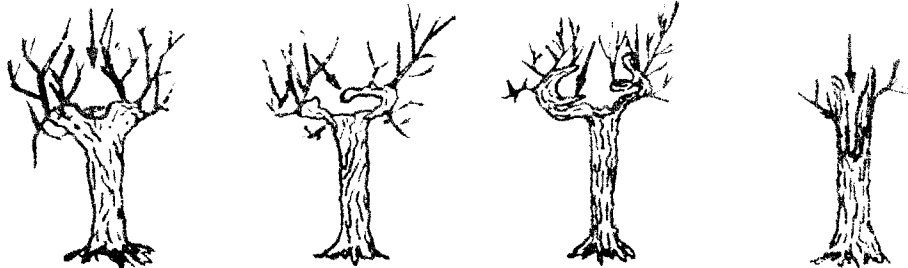
Hoewel we dit jaar nauwelijks bomen gesnoeid hebben met erg dikke takken, waarvan het hout geschikt is voor de papierfabrikage, zullen we er hoogstwaarschijnlijk toch financieel uit springen. Dit is mogelijk omdat het ministerie van Landbouw een subsidieregeling heeft ingesteld waarbij de snoeiërs van knotwilgen een bedrag per boom kunnen krijgen.

Uit 45 bomen (van de laatste twee snoeidagen) is in totaal naar schatting 8 tot 10 ton hout gehaald. Van de overige bomen is het hout verbrand.

Ook dit jaar zullen we, voor de derde keer al weer het seizoen afronden met een dia- en filmavond in de Open Hof, naar we hopen met evenveel succes als de vorige keren. Over de datum en het programma krijg je nog bericht.

Chris Kalden

P.S. Voor het volgend seizoen staan er al weer 300 bomen op het programma.

Rensuil

Torensuil

Steensuil

Bosuil

Broedvogelinventarisaties 1977

Donderdag, 3 februari, hebben we de plannen voor de broedvogelinventarisaties in 1977 besproken.

Het volgende is afgesproken:

jeugd

- Henkjan en Kars zullen samen met Berry Lucas de uiterwaard tussen de spoorlijn en fort Everdingen inventariseren, ook het fort Werk aan 't Spoel en fort Everdingen zullen onderzocht worden;
- Harry, Jilles en Gertjan zullen de Plantage, de Redichemse waard en de polder Redichem tussen Lange dreef, Lekdijk en Bokelbos inventariseren;
- Hans Rietvink zal de tellingen van de huiszwaluwen door de jeugdleden begeleiden (verdelen van wijken e.d.).

De niet genoemde jeugdleden zullen kunnen meewerken aan deze inventarisaties en zullen daar ook door de coördinatoren zoveel mogelijk bij worden betrokken. Kaarten zijn voor iedereen beschikbaar (zie hierna).

rest

- Hetzelfde gebied als in 1976 zal op broedvogels onderzocht worden wat betreft de Regulieren (zie verslag elders in dit nr.);
- Het gebied rond de eendekooi van Merienwaard wordt ook opnieuw geïnventariseerd, waarschijnlijk samen met de plantenwerkgroep. Het broedvogelonderzoek zal gedaan worden door Hans van den Berg, geholpen door Chris Kalden.
- In 1975 heeft de NVWC 4 SOVON-blokken onderzocht; daarbij zijn enkele soorten niet goed uit de verf gekomen. In 1977 zullen we proberen het broeden van een aantal soorten met meer zekerheid vast te stellen. Een lijst van soorten verschijnt in het volgende nummer van Hak-al.

We zullen ook dit jaar weer werken met stippenkaarten, waarop precies de plaats van de broedvogels kan te geven is.

Deze kaarten zijn inmiddels op de bekende vlotte manier door Breun Jansen vermenigvuldigd.

Alle waarnemingen van broedvogels zijn van harte welkom, mits voorzien van een juiste en nauwkeurige plaatsaanduiding.

Iedereen die mee wil werken, hetzij samen met anderen hetzij individueel, kan zich opgeven bij onderstaande NVWC-ers:

Henkjan Kievit, Verdistraat 13, tel.4561
Harry van de Werenburg, Triosingel 27
Hans van den Berg, Troelstrastr.5, tel.6129
Chris Kalden, Ravelijnstraat 51, tel.6213
Hans Rietvink, Ereprijs 39, tel.6407

Bij hen zijn ook inventarisatiekaarten verkrijgbaar.

Chris Kalden

Teldag Sovon-project 13 februari 1977

In het kader van het Sovon-project werd er op zondag 13 februari en op vrijdag 11 feb. (op deze dag door 2 personen) in totaal door zo'n 8 personen een groot gebied op diverse soorten geïnventariseerd. Het was de bedoeling om de roofvogels en trekvogels en verdere opvallende soorten te tellen. Dat dit natuurlijk niet helemaal gelukt is zal wel duidelijk zijn want om een groot gebied in een dag te tellen is vrijwel onmogelijk. De grenzen van het te tellen gebied waren: spoorlijn Culemborg-Geldermalsen, de Linge, de Lek en de Diefdijk.

Het weer op beide teldagen was somber en dat had natuurlijk ook invloed op het aantal waarnemingen. De hieronder vermelde lijst geeft toch wel in zekere mate weer wat er op een februari dag in de omgeving van Culemborg te zien is aan vogels.

fuit 10	houtduif 150
bl. reiger 30	patrijs 8
tafeleend 3	fazant 25
kuifeend 28	kievit 88
wilde eend 240	grote bonte specht 8
dodaars 4	zwarte kraai 110
knobbelzwaan 12	spreeuw 1400
waterhoen 90	ekster 19
meerkoet 780	koperwiek 145
kolgans (vlucht van 1/5 ex.)	kramsvogel 140
grauwe gans 4	merel 65
stormmeeuw 20	veldleeuwerik 11
kokmeeuw 500	graspieper 5
zilvermeeuw 8	putter 20
torenvalk 20	vlaamse gaai 3
buizerd 18	kauw 145
holenduif 3	

H. v.d. Werenburg

EXCURSIEPROGRAMMA

Vrijdagavond - 4 maart - 21.00 uur

Uilenexcursie o.l.v. Hans v/d Berg. Gewapend met hand-recorder zullen we trachten zowel bosuil als steenuil op te sporen.

Zaterdagochtend 5 maart - 09.30 uur

In Het Kompas zullen munitiekisten worden omgebouwd tot torenvalknestkasten. O.l.v. Arie v/d Ham en Harry Noordhuis zal dit karweitje worden opgeknapt.

Zaterdagmiddag 5 maart - 18.00 uur

Meeuwentellingen op de slaapplaats bij de Redichemse Waard o.l.v. Harry en Jilles.

Zaterdag 19 maart - Station Culemborg

Excursie naar Artis in Amsterdam.
In verband met de organisatie opgeven bij Leo v/d Kooy - Vliegerweg 3 - tel. 5450.

Vrijdagavond 25 maart - 21.00 uur

Uilenexcursie o.l.v. Chris Kalden in de inventarisatiegebieden.

Zondag 27 maart - 08.00 uur

Excursie naar Mariënwaerd o.l.v. Chris Kalden.

Zaterdag 2 april - 07.00 uur

Excursie richting Maurik o.l.v. Kars Veling en Leo van de Kooy. Op deze excursie zullen ongetwijfeld diverse trekvogelsoorten worden waargenomen op weg naar hun broedgebieden.

Zaterdag 9 april - 05.30 uur

Wandelexcursie door de Plantage o.l.v. Gerard van Zuylen. Vertrek vanaf het Jach met de fiets.

Zaterdag 16 april - 13.00 uur

Bezoek aan de Eendekooi te Waardenburg.
Aan de kooiker zal worden verzocht een rondleiding door de kooi voor ons te verzorgen. In het aprilnummer van Hak-Al komen we hierop nog terug.

Hemelvaartskamp Grote Peel van 18 t/m 22 mei

Elders in dit nummer vind U reeds enkele bijzonderheden over dit te organiseren kamp. Opgaven voor deelname aan Chris Kalden - Ravelijnstraat 51 tel. 6213.

Alle excursies, indien niet anders aangegeven vertrekken vanaf het postkantoor aan Het Jach.

Elke vrijdagavond is Het Kompas geopend vanaf 19.15 uur. Iedereen is dan van harte welkom.

Noteer de data op de kalender!!!!!!

